

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credința noastră

39. Sf. Taină a Spovedaniei (sau Pocăinței)

Iisus Hristos ne dăruiește de la început în Sfânta noastră Biserică Sfintele Taine ale Botezului, Sf. Mir și Sf. Împărtășanii. În felul acesta ne naștem în Hristos, creștem în Hristos prin darurile Duhului Sfânt și ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului, unindu-ne cu Hristos în așa fel încât El este în noi și noi sintem în El. Astfel sintem „o creatură nouă” (Gal. 6, 15); II Cor. 5, 17), care are de la Hristos puterile necesare spre a trăi în Hristos, a păși pe urmele Lui și a crește pînă la „statura desăvîșirii lui Hristos” (Efes. 4, 13) de a ne asemăna cît mai deplin cu Hristos.

Această creștere în Hristos pînă la statura lui Hristos începe de la Sf. Botez și se continuă tot cursul vieții noastre pămîntești. Ea însă nu e ușoară. Căci harul, pe care îl revărsă Hristos prin Biserică în noi, prin care sintem purificați și sfințiți, ne cheamă să-l facem roditor în fapte bune, în virtute, prin strădania noastră, prin conlucrarea noastră cu Iisus Hristos, cu Biserică. Pilda talanților (Matei 25, 14—30) ne învață că Dumnezeu ne dă harul Său, dar noi — cu ajutorul Domnului și al Bisericii, trebuie să ne străduim, să ne ostenim ca să fructificăm dumnezeiescul har în întreaga noastră viață. De aceea Mîntuitorul a condamnat pe cel ce și-a îngropat talantul și nu l-a înmulțit și a lăudat pe cei ce au înmulțit talanții primiți. Așadar, Dumnezeu așteaptă ca noi să conlucrăm cu harul divin și așa să creștem mereu în Hristos.

Această creștere în Hristos însă cere luptă continuă. Pentru a păstra și a dezvolta viața noastră în Hristos, e nevoie să ne angajăm toate forțele, spre a învinge uneltirile păcatului și a ne întări în virtute. Căci întreaga noastră viață e o necontenită luptă între bine și rău, între virtute și păcat. În noi înșine există și chemarea spre virtute și înclinarea spre păcat. Dar și în conviețuirea cu semenii noștri, în viața împreună cu alții, se luptă binele și răul, virtutea și păcatul. E adevărat că în Iisus Hristos răul a fost înfrînt și binele e biruitor în așa fel încît cu ajutorul lui Hristos, al Bisericii, noi putem duce lupta împotriva păcatului și pentru creșterea în virtute. Cu toate acestea „nu este om fără de păcat” (Rom. 3, 10 și 23) și toată viața noastră e o necontenită luptă împotriva răului și pentru bine, ca binele să crească mereu și răul să se împuțineze mereu. Singur Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, este „fără păcat” (Evrei 4, 15). Chiar dacă a fost ispitit, El a biruit ispita (Matei 4, 1—11). Noi însă „întru păcate ne-am zămislit” (Ps. 50, 6) și ne recunoaștem întotdeauna că sintem păcătoși, că avem nevoie de iertarea păcatelor și de ajutorul lui Hristos pentru a ne îndrepta.

În această luptă Iisus Hristos a dăruit Bisericii Sale — fiilor ei duhovnicești — Sfînta Taină a Spovedaniei (sau a Pocăinței). Spovedanie pentru că ne mărturisim păcatele, pocăință pentru că ne pare rău, ne căim pentru păcatele săvîșite și ne îndreptăm viața, străduindu-ne să avem o viață tot mai curată, tot mai sfîntă, tot mai luminată. Greșesc aceia care susțin că chemarea la pocăință — „pocăiți-vă” (F. Ap. 2, 38) — ar însemna să părăsim Biserică lui Hristos, căci această chemare ne îndeamnă ca, cu harul lui Hristos revărsat în ființa noastră prin Biserică — și numai prin Biserică — să ne îndreptăm viața, să ducem „lupta cea bună” (II Tim. 4, 7), împotriva păcatului și pentru creșterea în virtute, creșterea în Hristos. Și lupta aceasta durează toată viața. (E greșit să se

creadă că odată ce s-a „pocăit” cineva, nu mai are nevoie de pocăință, ca și cînd el nu ar mai păcătui. De fapt el păcătuiește și după aceea, dar se declară în mod fals „sfînt”). De aceea avem nevoie mereu de Sfînta Taină a Spovedaniei, prin care, celor ce își mărturisesc păcatele la duhovnic cu căință adîncă și cu dorință fierbinte și hotărîre tare de a se îndrepta, Dumnezeu le iartă păcatele, îi curăță de cele rele și astfel le dă puterea de a duce mai departe lupta împotriva ispitelor, a păcatului și de întărire în bine, în virtute, în urma-rea lui Hristos.

De fapt, Iisus Hristos este cel ce prin jertfa Sa a zdrobit puterea răului, puterea păcatului, ne-a eliberat și ne eliberează de robia păcatului și ne dăruiește harul divin spre mîntuire și creștere în virtute. Iisus Hristos însă a dat Sfînților Săi Apostoli puterea aceasta, zicînd: „Oricîte veți lega pe pămînt vor fi legate și în cer și oricîte veți dezlega pe pămînt vor fi dezlegate și în cer” (Matei 18, 18). El a instituit Sf. Taină a Spovedaniei, cînd — după învierea din morți — s-a arătat Apostolilor, „a sufla asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfînt; cărora veți ierta păcatele le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22—23). Puterea aceasta de a dezlega păcatele nu a fost dată numai Sfînților Apostoli, ci și urmașilor acestora, adică episcopilor (arhiereilor) și preoților, așezați de Sfînții Apostoli și celor din toate veacurile pînă la judecata din urmă. Cel care a fost hirotonit preot, primește după aceea de la arhiereul hirotonisitor o hirotesire specială, prin care — ca și Sfînții Apostoli — e împuternicit să fie duhovnic al credincioșilor, spre spovedire.

Toți trebuie să ne spovedim, fie arhierei, fie preoți, fie credincioși. Căci toți greșim și toți păcătui, unii săvîșind păcate ușoare, alții căzînd în păcate grele. Iar cel ce zice sau crede că este fără păcat „mîncinos este” (I Ioan 1, 8 și mai ales 2, 4). Deci toți avem trebuință de Sf. Taină a Spovedaniei. Biserică ne îndrumază să ne spovedim în cele patru posturi mari, sau cel puțin în postul Păresimilor (pregătitor pentru Sfintele Paști). Ne putem însă spovedi ori de cîte ori simțim nevoia să ne ușurăm de povara păcatelor. „Ușile pocăinței” sînt mereu deschise pentru toți cei ce vor să se curețe de păcate și să ducă o viață tot mai curată, mai binecuvîntată de prezența și lucrarea lui Hristos. Pentru aceasta însă, credinciosul trebuie să se pregătească, adică să-și facă un bilanț al faptelor bune și al faptelor rele săvîșite, să vadă din ce cauză a căzut în o greșală sau într-un păcat greu, să se căiască pentru păcatele săvîșite, să citească rugăciunile dinainte de Spovedanie, să fie hotărît de a primi sfaturile duhovnicului, de a lupta în viitor pentru ca să se elibereze de ispite și păcat și să înlocuiască păcatele cu virtuțile o-puse lor. Spre ex.: mîndria să fie combătută cu smerenia, ira cu dragostea, minciuna cu adevărul (sinceritatea), sgîrcenia cu milostivirea, furtul cu cinstea, lenea cu munca ș. a. Cercetarea de sine se face după cele zece porunci (Decalog), după poruncile date de Mîntuitorul și după poruncile bisericesti. De asemenea să postească, să se înfrîneze și să se roage. Astfel pregătît credinciosul în-genunchiază sub patrafirul duhovnicului și cu inimă deschisă, fără a ascunde nimic, cu căință adîncă, mărturisește duhovnicului (înaintea lui Dumnezeu), toate păcatele, căci se mărturisește în fața lui Dumnezeu, care pe toate le știe. Rugăciunile

(Continuare în pag. 2)

Cu privire la calendar și pascalie

Intrucît se fac, de către unii credincioși, unele confuzii între calendar, care se poate schimba ca orice lucru omenesc, și dogmă sau învățătura de credință, care nu se schimbă și rămîne mereu aceeași, cum am moștenit-o de la Mîntuitorul, Sf. Apostoli și Sf. Sinoade, socotim a nu fi de prisos cîteva informații în legătură cu calendarul.

Odată cu nașterea istoriei omenesti a fost necesară și stabilirea unei orientări după timp. Așa s-a născut calculul zilei, al săptămîinii, al lunilor, al anului și secolului, adică cronologia și calendarul. Firește că acest calcul omenesc se orienta după mersul pămîntului în raport cu cosmosul, cu cerul: cu soarele, luna și stelele și după anotimpuri.

Dar calculele calendaristice erau variate, fiind un produs al cunoștințelor omenesti respective de astronomie. Era deci necesară o unificare pentru imperiul roman a acestor sisteme variate și atunci Caius Iulius Cesar a alcătuit acest calendar unitar, în anul 45 înainte de Hristos, fiind numit „stilul iulian”. Obiectul principal al reformei era ca să realizeze echilibrul între anul solar față de anul calendaristic, căci, fiind între ele o diferență anuală de 6 ore, a trebuit tot la 4 ani să fie intercalată o zi, numită „bisectă”, adică 29 februarie.

La nivelul cunoștințelor științifice de atunci, au fost însă neglijate și unele minute de diferență, care în 128 de ani dădeau o diferență de o zi.

Între timp, introducîndu-se în calendarul iulian sârbătoarea creștină a Sf. Paști, era necesară fixarea ei pe o anumită zi. S-a stabilit atunci la primul Sinod ecumenic de la Niceea, din 325, că Duminică Învierii va fi totdeauna în: prima Duminică după lună plină după echinocțiul de primăvară, adică între 22 martie și 25 aprilie; dar cînd în acea zi ar fi căzut 14 nisan cu Pasha iudaică, atunci Paștile creștine erau amîinate pe Duminică următoare. Astfel Sf. Paști deveneau o sârbătoare „mișcătoare”, orientată după lună și anotimp, așa că era necesară calcularea acestei zile prin știința numită „pascalie”, care se practica la Alexandria.

Cu trecerea vremii, în sec. al XIV-lea s-a observat la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol, la înștiințarea de la Alexandria, că există o „întîrziere” între calendarul omenesc și cel solar, deja de 9 zile, dar reforma stilului iulian nu s-a putut atunci înfăptui, căci la 29 mai 1453 Constantinopolul era cucerit de turcii islamici, care aveau calendarul lor special.

De aceea reforma a fost realizată în 1582 de papa Grigore XIII, prin „stilul gregorian”, care sărea peste 10 zile, și acestui stil i-a fost inclusă și pascalia romană, deosebită de cea ortodoxă tradițională, încît s-a ajuns la diferențe uneori chiar mari în prăznuirea aceluiași Sf. Paști.

Cu timpul, pînă în 1873, stilul gregorian a devenit „stil civil” pentru statele lumii și acceptat de pildă apoi și de China, în 1912, de Bulgaria în 1916, de Uniunea Sovietică în 1918 și de România în 1919. În plus, Liga Națiunilor de la Geneva a propus în 1924 adoptarea unui calendar unic mondial, cu sârbători fixe.

Biserică Ortodoxă, trăind prin Biserici ortodoxe locale-autocefale, constata necesitatea îndreptării stilului iulian întîrziat deja cu 13 zile. Fiind de la sine înțeles că un calendar și îndreptarea lui sînt supuse științei astronomice, care mereu își perfecționează metodele de lucru, și nicidecum dogmei sau teologiei, Patriarhia ecumenică a întrunit, în mai 1923, la Constantinopol-Istanbul, un sinod interortodox, la care s-a hotărît introducerea „stilului iulian nou îndreptat”, după proiectul româ-

(Continuare în pag. 2)

39. Sf. Taină a Spovedaniei (sau Pocăinței)

(Urmare din pag. 1)

rostate de duhovnic înainte de Spovedanie încredințează pe penitent că Dumnezeu e mult milos și iartă pe cel ce se căiește și se îndreaptă. Duhovnicul însuși atrage atenția penitentului, zicând: „Iată, fiule, Hristos stă nevăzut, primind mărturisirea ta cea cu umilință. Deci nu te rușina, nici te teme, nici ascunde de mine nimic din cele ce ai făcut”. (Duhovnicul este obligat de Biserică să nu spună nimănui nimic din ceea ce a auzit de la penitent. Duhovnicul care nu păstrează secretul spovedaniei poate fi sancționat pînă la scoaterea din preoție. Canoanele 132 Cartagina; 32 Sf. Vasile cel Mare; 28 Nichifor Mărturisitorul). Credinciosul trebuie să mărturisească toate păcatele. Apoi duhovnicul — dacă e nevoie — îi pune întrebări, arată urmările păcatelor și îndrumază pe credincios să se îndrepte. Totodată duhovnicul dă credinciosului un canon, care nu e ca pedeapsă pentru păcate, ci o rînduială de viețuire în virtute, de ferire de orice prilej de păcătuire, un mijloc prin care penitentul poate lupta împotriva ispitelor, a păcatului și se poate consolida în fapte bune, un „medicament” pentru vindecare de „boala” păcatului. (Spre ex.: rugăciunea, postul, participarea la Sfintele slujbe, citirea Sf. Scripturi și altor cărți ziditoare de suflet, milostenia, munca pentru binele altuia, pentru binele obșteșc ș. a.).

Astfel, prin mărturisire, prin căință, prin hotărîrea de a nu mai săvîrși păcatul, ci de a păși pe calea virtuții, prin hotărîrea de a împlini îndrumările duhovnicului, credinciosul dovedește că pentru el Sf. Spovedanie nu e numai un „obicei”, care nu-i schimbă viața, ci un moment de cotitură, cînd în fața lui Hristos făgăduiește să se îndrepte, să urmeze poruncile Lui și chemarea Lui. Numai după aceea duhovnicul punînd mîna pe capul penitentului rostește rugăciunea de dezlegare: „Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos cu darul și cu îndurărilor iubirii Sale de oameni să te ierte pe tine fiule (numele de botez) și să-ți lase ție toate păcatele. Iar eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Dub, Amin” și face semnul sfinte cruce. (Duhovnicul — în cazuri mai grave — poate să nu dezlege pe penitent, ci să-l îndrumeze la pocăință adîncă și la un canon mai

îndelungat). Căci scris este: „Căroră veți ierta păcatele vor fi iertate; căroră le veți ținea vor fi ținute” (Ioan 20, 23). Acestea însă sînt în cazuri rare (pentru cei împietriți cu inima etc.). Iertarea păcatelor vine de la Dumnezeu prin duhovnic, care e slujitorul lui Hristos.

Astfel credinciosul se ridică ușurat de povara păcatelor, căci Mîntuitorul însuși i-a dat iertare în Biserică Lui cea Sfîntă și de acum înainte e hotărît să ducă „lupta cea bună” (II Timotei 4, 7), ca prin harul lui Dumnezeu și prin sprijinul Bisericii, să pășească pe urmele lui Hristos, să fie cu adevărat un bun ucenic al Domnului și bun fiu al Bisericii. El poate acum — dezlegat fiind — să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului. Fără Sf. Spovedanie să nu primească nici un credincios Sf. Împărtășanie. Împreună Sf. Spovedanie cu Sf. Împărtășanie, credinciosul poate — prin harul Domnului — să trăiască o viață după asemănarea lui Hristos, să fie mereu un făcător de pace, dreptate, iubire, răspîditor de hărnicie, înțelepciune, bunătate, jertfelnicie pentru frații săi, pentru Biserică, pentru popor și pentru toată lumea.

Căci așa se roagă penitentul la sfîrșit, cerînd de la Hristos-Domnul să-i arate calea pe care să meargă cu înțelepciune, să-i dea „dubul înțelepciunii... dubul înțelegerii”, „dubul temerii” (de Domnul), dub drept să înnoiască înăuntrul lui, cu dub stăpînitor împotriva răului să-l întărească, pentru „ca în toate zilele fiind îndreptat spre cele de folos cu Dubul Tău cel bun să mă învrednițești a împlini poruncile Tale și pururea să-mi aduc aminte de mărita venirea Ta, care va cerceta toate faptele noastre”.

Dacă Sf. Spovedanie e scaunul iertării și îndreptării, scaunul Judecării din urmă e locul unde se despart cei ce au făcut cele bune spre răsplătire veșnică de cei ce au făcut cele rele spre osîndă veșnică. Fie ca nici unul dintre cei ce se spovedesc cu credință, căință, hotărîre de îndreptare, să nu se piardă, ci să ducă o viață de bunătate și fapte bineplăcute lui Dumnezeu și oamenilor și să primească astfel cumuna veșniciei, „unde pururea cu Domnul” vor fi (I Tes. 4, 17).

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Cu privire la calendar și pascalie

(Urmare din pag. 1)

nesc. Dacă după stilul gregorian diferența între anul calendaristic și cel solar va deveni de „o zi”, după 3320 de ani, în schimb după stilul iulian românesc ea se va arăta abia după 42.772 de ani. Prin urmare prin reforma din 1923, Biserica ortodoxă nu accepta stilul gregorian, cum o credeau unii, ci ea își însușea stilul tradițional iulian, dar îndreptat.

Astfel la stilul acesta iulian îndreptat au aderat succesiv: Patriarhia ecumenică în 1923; Bisericele ortodoxă română (1 octombrie devenind 14 octombrie), greacă, albaneză și cipriotă în 1924; cea finlandeză și poloneză în 1925; unele mănăstiri din Sf. Munte Athos în 1930; Patriarhia antiohiană în 1940; Biserica Ortodoxă Cehoslovacă în 1951 și Patriarhia Ortodoxă Bulgară în 1968.

S-a precizat la sinodul panortodox de la Moscova, din 1948, în comun acord, că fiecare Biserică Ortodoxă autocefală își păstrează stilul ei oficial, pînă ce toate Bisericele locale își vor fi însușit stilul iulian îndreptat, dar Paștile să fie prăznuite împreună, după pascalia veche. Deci cei care nu respectă stilul oficial pascal și calendaristic al Bisericii Ortodoxe locale respective își asumă răspunderea de „stiliști” disidenți.

Cu această problemă se ocupă în prezent Comisia interortodoxă de pregătire a Sfîntului și Mare-lui Sinod Panortodox, la ședința din 16—28 iulie 1971, la centrul Patriarhiei ecumenice de la Chambesy, din Elveția, pe baza referatului teoretic-teologic și practic-pastoral: Problema calendaristică; studierea problemei în legătură cu hotărîrea despre Pascalie a Sinodului I Ecumenic.

Pe plan mondial, prin O.N.U., a fost prezentat de astronomii moderni un calendar universal cu sărbători fixe; el va începe cu o Duminică și Paștile vor fi totdeauna în Duminică a 2-a din aprilie. La această propunere au și aderat: Consiliul ecumenic al bisericilor de la Geneva, Conciliul Vatican II în 1965, Arhiepiscopia Bisericii anglicane și unele Biserici Ortodoxe locale-autocefale. El va putea fi pus în aplicare în 1978, cînd anul începe tocmai cu o Duminică. Atunci toți creștinii vor putea avea același calendar și sărbătorile în cinstea și amintirea Mîntuitorului Iisus Hristos vor fi prăznuite de toți creștinii în aceleași zile de Crăciun și Paști.

Prof. M. Șesan

„Fericii cei curați cu inima”

(Matei 5, 8)

Cu aceste cuvinte ferește Mîntuitorul Hristos pe toți credincioșii care se vor strădui să-și păstreze curăția inimii, cît și pe cei ce pierzînd-o și-o vor cîștiga din nou prin lacrimile căinții și rugăciunii, prin angajare hotărîtă pe calea împlinirii binelui și virtuții.

Ceea ce este inima în viața trupului omenesc, același lucru este „inima” — ca adînc al sufletului, ca ochi al conștiinței în viața duhovnicească. Ea este izvorul din care purced cele bune și cele rele, pentru care Mîntuitorul Hristos accentuează în Predica de pe munte valoarea interioară a faptelor noastre. Domnul a luat atitudine împotriva formalismului sec, lipsit de conținut, împotriva fățărniciei fariseilor, tocmai pentru a sublinia ce mare importanță au înaintea lui Dumnezeu cele dinăuntru, ca unele ce pricinuesc vorbele, faptele și acțiunile din afară. „Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate lucruri bune, iar omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate lucruri rele, căci din prisosința inimii grăiește gura” (Luca 6, 45).

În lumina Evangheliei Domnului, inima este asemenea ochiului, arătînd că așa cum ochiul sănătos și curat poate vedea lumina fizică, tot așa cel curat cu inima poate vedea lumina cea dumnezeiască și pe însuși Dumnezeu, izvorul binelui, al frumuseții și al adevărului veșnic. Pentru aceasta în una din cele nouă fericiri, Mîntuitorul zice: „Fericii cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8).

Această minunată și dumnezeiască stare a inimii nu se păstrează cu ușurință, din cauza poftelor egoiste și păcătoase, care ne robesc și întunecă „ochiul inimii”. În aceste cazuri, conștiința tînjește după curăția cea dintîi, exprimînd împreună cu psalmistul David: „Inimă curată zidește întru mine Dumnezeu și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele” (Ps. 50).

Pe de altă parte, la curăția inimii, la puritatea sufletului se ajunge prin îndreptarea tuturor puterilor sufletești spre realizarea desăvîșirii, a idealului de slujire, de dăruire și uitare de sine în lucrarea de propășire și înălțare a omului, a familiei, a poporului și societății în care trăim.

Un element important al curăției inimii îl formează nevinovăția, lipsa de viclenie sau sinceritatea. „Iată cu adevărat israelitean întru care nu este vicleșug” — zice Mîntuitorul despre Natanail (Ioan 1, 48).

Curăția inimii este un dar al sufletului de copil în care se răsfrîng raze din frumusețea raiului de odinioară. „Lăsați pruncii să vină la mine și nu-i opriți; căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu.” „Adevăr grăiesc vouă, cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea” (Marcu 10, 13—15).

În viața concretă, a relațiilor dintre oameni, curăția inimii se manifestă în modul de-a lucra deschis, cu sinceritate în cuvînt și în faptă, înlăturînd duplicitatea și fățărnicia.

Omul curat cu inima nu se lasă stăpînit de invidie, gelozie, minie și răzbuinare. Dimpotrivă, din toate manifestările lui, din chipul feței lui iradiază bunătate, pace, răbdare, mărinimie, spirit de dăruire și întraajutorare pentru semenii, pentru obștea din care face parte.

Omul curat cu inima este ca un izvor de lumină, de seninătate și de bunătate, care luminează, încălzește și îmbunătățește pe toți cei cu care vine în atingere.

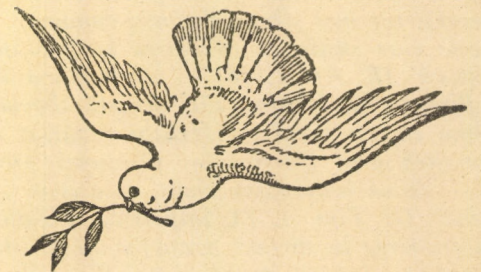
Și cînd curăția inimii duce spre puritate morală, spre sfințenie — așa cum o întîlnim în persoana Mîntuitorului, a Fecioarei Maria, a aleșilor și Sfinților Bisericii — atunci ea devine un izvor de trezire morală, care răscolește pe cei căzuți moralmente, le trezește și înviorază puterile bune interioare.

Exemplul cel mai pregnant a fost și este în această privință persoana Mîntuitorului Iisus Hristos și a tuturor celor ce i-au urmat Lui. Evanghelia ne arată că Domnul Hristos era căutat peste tot și i se sorbea cu nesat din cuvîntul și fapta sa mîntuitoare, cîștigînd liniștea și pacea sufletelor lor. Îl căutau îndeosebi cei păcătoși, spre a se ușura de păcatele lor. El este numit „prietenul păcătoșilor”, fiind acuzat că stă la masă cu vameși și păcătoși, nu pentru că era ca unul din ei, ci pentru că iubea și prețuia partea cea bună din ei. El voia să-i ridice la libertatea și demnitatea fiilor lui Dumnezeu, slobozindu-i din robia egoismului și răutății, spre a deveni frați întregolaltă, înlăturînd lăcomia, orgoliul, disprețul și ura.

Astfel s-a convertit Zahau Vameșul și alții care au fost răscoliiți și treziți de prețuirea care le-o arăta lor Iisus Hristos.

În concluzie, omul curat cu inima creează în jurul lui o atmosferă de înălțare morală, de încredere, de armonie și înfrățire. Încrederea este cheagul curat al unității, al comuniunii în frățească dragoste, al bucuriei, întraajutorării și păcii, atît de necesare vieții și propășirii insului, familiei, poporului și omenirii întregi. O inimă curată să ne străduim să ne formăm și noi cu deosebire acum, în Postul Paștilor în care ne aflăm.

Pr. F. Costea

Bilanț rodnic - perspective luminoase

La sfârșitul lunii februarie și începutul lui martie anul în curs, întreaga țară a fost martoră, prin presă, radio, televiziune etc., la dezbaterile, în cadrul unui înalt for de răspundere, a unor probleme de interes major, privind propășirea Patriei și poporului nostru.

La încheierea acestor dezbateri, vineri, 2 martie a. c., Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, a rostit o amplă cuvîntare, în care, între altele, a făcut un bilanț al activității și rezultatelor obținute în toate sectoarele de activitate în primii doi ani ai cincinalului actual și în primele două luni ale acestui an, temeuri reale și obiective ale îndeplinirii planului cincinal (1970—1975), înainte de termen. „Bilanțul succeselor obținute în dezvoltarea economiei în anii 1971—1972 — a precizat Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu — demonstrează în mod concludent realismul prevederilor cincinalului, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului.”

Cîteva date socotim că sînt cît se poate de semnificative pentru noi.

Astfel, în perioada anilor 1971—1972, producția industrială a crescut într-un ritm de 11,7 la sută, ceea ce a însemnat un venit suplimentar de 14 miliarde lei, situînd totodată România socialistă în rîndul țărilor cu cel mai ridicat dinamism economic din lume.

Realizări însemnate s-au obținut și în creșterea producției agricole vegetale și animale. În ultimii ani s-au realizat cele mai mari recolte de cereale din istoria țării; 14,5 milioane tone în 1972.

În cei doi ani precedenți, s-au realizat investiții de aproximativ 160 miliarde lei, intrînd în funcțiune aproape 800 capacități de producție, industriale și agrozootehnice.

În anul 1972, volumul total al comerțului exterior s-a mărit cu 14 la sută față de anul precedent și cu 26 la sută față de anul 1970. În anul 1972, produsele realizate de întreprinderile construcțiilor de mașini și chimiei au reprezentat

aproape 40 la sută din valoarea totală a exporturilor

Ca o urmare a acestor realizări, veniturile totale reale ale populației au fost la sfârșitul anului 1972 cu 20,6 la sută mai mari decît în 1970. A sporit simțitor cîștigul din salarii, acordîndu-se o creștere mai mare salariilor mici. Au fost mărite alocațiile pentru familiile cu mulți copii și pensiile de asigurări sociale și s-a introdus venitul minim garantat în sistemul de remunerare a țărănimii cooperatiste. S-au alocat fonduri în cei doi ani precedenți însumînd peste 76 miliarde lei pentru acțiuni social-culturale și s-au dat în folosință peste 285 mii locuințe.

Planul pe 1973 prevede creșterea continuă a nivelului de trai: veniturile reale ale populației cu 16 miliarde față de cele realizate în anul trecut, veniturile din salarii se vor mări cu 11 la sută, iar premiile cu 12,6 la sută.

Succesele remarcabile au fost obținute și în primele două luni din anul acesta. Pe ansamblul industriei, s-a asigurat o creștere de circa 14,5 la sută a producției față de aceeași perioadă a anului trecut. Și aceste rezultate vin să demonstreze că prevederile planului pe 1973 sînt realiste și oglindesc hotărîrea și abnegația cu care muncește întregul nostru popor în vederea îndeplinirii și depășirii prevederilor lui, ceea ce garantează împlinirea cincinalului înainte de termen.

Bilanțul realizărilor din ultimii doi ani și din primele luni ale anului în curs este, precum vedem, destul de rodnic, confirmînd totodată perspectivele tot mai luminoase care se deschid merului înainte al Patriei noastre.

Acest bilanț ne-a întărit în același timp convingerea în puterile creatoare ale poporului nostru, în munca sa plină de dăruire patriotică, căci numai prin eforturile noastre unite, prin contribuția de muncă cinstită și devotată a fiecăruia dintre noi, bunăstarea obștească va crește tot mai mult, iar Patria noastră, liberă și independentă, va înflori neîncetat așa cum dorim cu toții. T.

Noul Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei

În 28 ianuarie 1973, Colegiul Electoral Bisericesc a ales pe P. S. Episcop Teoctist al Aradului ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, în locul mitropolitului Firmilian, decedat la 25 octombrie 1972.

După săvîrșirea unei doxologii în paraclisul Palatului patriarhal, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au trecut în sala festivă a Adunării Naționale Bisericești, unde P. F. Părinte Patriarh Justinian, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a arătat scopul întrunirii acestui înalt for bisericesc.

Alegerile s-au desfășurat în conformitate cu prevederile art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și în urma votării s-a constatat că P. S. Episcop Teoctist al Aradului a obținut 81 de voturi din totalul de 82. Ca urmare, P. F. Părinte Patriarh Justinian a proclamat ales pe P. S. Episcop Teoctist al Aradului ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei.

I. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei (în mirenire Teoctist Arăpaș) s-a născut la 7 februarie 1915 într-o familie de țărani săraci din cătunul Tocileni de lângă Botoșani. La 14 ani a intrat în mănăstirile moldovene Vorona și Neamțu. În 1932 se înscrie la Seminarul de la Cernica, în 6 august 1935 este tuns în monahism la Mănăstirea Bistrița, iar în 4 ianuarie 1937 a fost hirotonit ierodiacon.

Între 1940—1945 a urmat cursurile Facultății de Teologie din București.

De la 1 martie 1945 a fost transferat la cerere ca preot la Mitropolia Moldovei din Iași, fiind hirotonit ieromonah la 25 martie 1945.

Ajunge să ocupe funcții de răspundere ca mare ecleziarh al Catedralei mitropolitane, exarh al mănăstirilor și vicar al Mitropoliei, fiind ridicat la rangul de arhimandrit.

La propunerea P. F. Părinte Patriarh Justinian, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române alege, în 1 martie 1950, pe P. Cuv. Arhim. Teoctist Arăpaș ca Episcop-vicar patriarhal, cu titlul de Botoșăneanul. Hirotonirea întru arhieru a avut loc la 5 martie 1950, în biserica Sf. Spiridon din București. Timp de 12 ani, cît a funcționat ca episcop-vicar patriarhal, P. S. Teoctist a îndeplinit importante atribuții, în cadrul Administrației patriarhale, cu instituțiile sale anexe, în cadrul Sfîntului Sinod; a fost rector al Institutului Teologic Universitar din București, a condus cancelaria Arhiepiscopiei Bucureștilor etc. A făcut parte de asemenea ca rector și episcop-vicar, din delegațiile Bisericii Ortodoxe Române care au vizitat Bisericele Ortodoxe: Rusă, Bulgară și Sîrbă, participînd sau conducînd și alte delegații peste hotare (Finlanda etc.).

Pentru activitatea patriotică și obștească, P. S. Sa a fost distins cu ordine și medalii ale țării noastre. Din partea altor Biserici, a primit, în 1957, ordinul „Sfîntii Apostoli Petru și Pavel” al Bisericii din Antiohia, în 1950 și în 1958; ordinul „Sfîntul Vladimir” al Bisericii Ortodoxe Ruse, în mai 1962.

La 28 iulie 1962, Colegiul electoral bisericesc a ales pe P. S. Episcop Teoctist, Vicar-patriarhal, ca Episcop al Aradului, Ienopolei și Halmagiului, unde P. S. Sa a păstorit cu roade bogate peste 10 ani.

Într-un cadru solemn rînduit pentru astfel de evenimente, joi, 22 februarie, Domnul prof. Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor, a înmînat I. P. S. Mitropolit Teoctist Decretul de recunoaștere, nr. 52/1973, de față fiind P. F. Părinte Patriarh Justinian, I. P. S. Mitropolit: Iustin al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nicolae al Banatului și alți membri ai Sf. Sinod, șefi de culte din țara noastră etc.

Duminică, 25 februarie 1973, în Catedrala „Sf. Dumitru” din Craiova a avut loc instalarea I. P. S. Teoctist în scaunul de arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei.

Au participat: P. F. Părinte Patriarh Justinian, I. P. S. Mitropolit: Iustin al Moldovei și Sucevei, Nicolae al Ardealului, Nicolae al Banatului; P. S. Episcopi: Iosif al Rîmniciului și Argeșului, Teofil al Clujului, Vasile al Oradiei, P. S. Episcopi vicari patriarhali: Antim și Antonie, precum și alți invitați de seamă, preoți și credincioși.

Conducerea de Stat a fost reprezentată de

(Continuare în pag. 4)

Noi contacte ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române

— Între 1—10 ianuarie 1973 a avut loc la Bangkok (Thailanda), Conferința misionară mondială cu tema: „Mîntuirea astăzi”, organizată de Consiliul Ecumenic al Bisericilor, la invitația Bisericii anglicane din această țară.

Au luat parte peste 300 delegați din 70 de țări de pe toate continentele, reprezentînd Bisericile membre ale C.E.B.-ului și alte organizații misionare internaționale.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. C. pr. conf. Ion Bria de la Institutul Teologic din București, care a lucrat în secția I-a a Conferinței intitulată „Cultură și identitate”.

— Între 9—12 ianuarie a. c. a avut loc la Bangkok a III-a Adunare mondială a Comisiei: „Misiune și Evanghelizare”, care face parte din unitatea de lucru nr. 1 „Credință și mărturie” a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Delegatul Bisericii Ortodoxe Române a fost P. C. pr. conf. Ion Bria, care a lucrat în comitetul „Studii și publicații”.

— La data de 12 ianuarie 1973, prin actul patriarhal nr. 45/1973, Prea Fericitul Patriarh Nicolae al VI-lea al Alexandriei a acordat P. C. Pr. Dr. Olimp Căciulă, profesor onorar, rangul bisericesc de „HIEROMNIMON” („Păstrător al Arhivelor Sacre”) al Scaunului Apostolic și Patriarhal al Alexandriei, pentru meritele P. C. Sale pe tărîm bisericesc.

— Între 27—31 ianuarie 1973, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, a luat parte la reuniunea „Comitetului de cinci” la Bossey-Elveția, organism internațional interconfesional, alcătuit la recomandarea Consiliului Ecumenic al Bisericilor pentru cercetarea activității și al viitorului Institutului Ecumenic din Bossey. Din acest comitet mai fac parte Dr. Kosuke Koyama (Japonia), Jason Mfula (Zambia), C. A. van Peursen (Olanda) și Tereza Hoover (S.U.A.).

La această primă ședință de lucru au luat parte 19 persoane, care au expus comitetului punctele lor de vedere în legătură cu activitatea desfășurată și a perspectivei de viitor a Institutului.

Fiecare din cei cinci membri își va prezenta propriile concluzii la viitoarea întrînire dintre 14—19 mai la Geneva.

Un prim document de lucru, însușit ca punctul 1 din documentul final care va privi „Scopul Insti-

tutului”, a fost redactat de delegatul Bisericii noastre, unde se poate citi între altele:

„Institutul Ecumenic de la Bossey trebuie să fie un loc de întrînire ecumenică permanentă, care să învețe ecumenismul pe baze biblice și teoretice, făcînd studii și cercetări care să conducă spre unitatea Bisericilor creștine, promovînd o educație teologică ecumenică pentru tineri aparținînd diferitelor confesiuni, diferitelor culturi, diferitelor tradiții creștine și locale.”

C. Vasiliu

DOR

Mi-e dor de satul-nume de lumină,*
Înșiruit în lung de apă lină,
Sub geană de pădure și de deal,
Cu chipul său măreț, patriarhal.

Mi-e dor de plaiurile verzi și de ponoare,
Unde-au crescut legende cu mioare,
În drumul Bitolei, din veac adînc,
Bătut de țuțuieni peste Paring;

De culmile cu povîrnișul blind,
Cu zbatere de frunze și de vînt,
Cu murmur de izvoare clipocinde,
Zămislitoare atîtor doine sînte;

De pașiștea-n vîrstele de chilim,
Cu tainice tăceri de țintirim,
Cu turlele înalte priveghind
Și clopotul de bronz cu glas de-argint;

De troița cu ctitori legendari,
Cu lemnul ros de vremuri și de cari,
Spre care cite-un trecător pios
Se-nclină-adînc Mîntuitorului Hristos;

De casele cu prispe bătrînești,
Unde s-au tors atîtea vechi povești,
Punînd marama viselor pe gene
Cu degete subțiri de Cosînzene...

I. Filipoiu

* Satul nume de lumină = Zorilești (Zorilă, luceafărul de dimineață).

O carte folositoare preoțimii

În Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București 1972, a apărut cartea preotului Petre Vintilescu, fost profesor la Facultatea de Teologie și la Institutul Teologic de grad universitar din București, „Liturghierul explicat”, 384 pagini, un volum prețios ca fond și ca formă de prezentare.

În lucrarea Pr. Prof. Petre Vintilescu sînt strînse în volum capitolele care au ca obiect prezentarea istorică, exegetică și tipiconală a slujbelor bisericesti de seara, de dimineața și ale Sf. Liturghii, servicii care formează cuprinsul cărții bisericești pe care o cunoaștem cu numele de Liturghier.

La începutul volumului, autorul se ocupă cu denumirea, cuprinsul și structura Liturghierului, precum și cu problema unui formular al Liturghiei în primele veacuri creștine. În continuare Pr. Prof. Petre Vintilescu se ocupă cu serviciile de seara și de dimineața, Vecernia, Ceasul al nouălea, Litia, oficiul Miezonopticii, oficiul Utreniei, care premerg și sînt slujbe pregătitoare ale Sf. Liturghii.

După încheierea ritualului Proscomidiei, Pr. Prof. Petre Vintilescu comentează Sf. Liturghie în oficiul și textul ei. Vorbește totodată și despre ritualul pregătit înaintea de începerea oficiului, despre locul pentru oficierea Sf. Liturghii, zilele și orele pentru liturghisire și precizează că nu se poate oficia decît o singură Sf. Liturghie într-o zi pe aceeași sfințită masă a altarului, practică care s-a aplicat necurmat în Biserica Ortodoxă și care este contrară practicei Bisericii Romano-Catolice care, prin binație, oficiază Sf. Liturghie a doua oară într-o zi pe unul și același altar.

În continuare autorul ne prezintă în amănunt Liturgia catehumenilor și Liturgia credincioșilor, cu riturile din această primă parte a Liturghiei credincioșilor, insistînd asupra anaforei sau ritualul Sf. Jertfe euharistice, cu marea Rugăciune euharistică, Anamneza, Epicleza și rugăciunea dipticelor. Vorbind despre Epicleză, autorul afirmă că: „Existența Epiclezei, adică a rugăciunii speciale

de invocare a puterii divine peste cinstitele daruri, spre a fi transformate în Trupul și Sângele Domnului, este primitivă în Liturghie” (p. 240). Cu privire la originea Epiclezei în Liturghie, în tradiția creștinismului primar domnea o convingere unanimă la Sf. Părinți ai veacului al IV-lea și al V-lea” (p. 241). O mărturie cu privire la uzul general al Epiclezei în Liturghia Bisericii primare îl constituie și faptul că ea se află în rînduiala Liturghiei Sf. Iacob și a tuturor Liturghiilor orientale, precum și în aceea a vechiului rit galican din Apus (Ibid.).

Cu privire la rugăciunea dipticelor, sau a pomenirilor de la Sf. Jertfă euharistică, autorul face cîteva considerații teologice, prezentîndu-ne aspectul ecleziologic sau comunitar al dipticelor.

Vorbind despre împărtășirea clericilor și credincioșilor ne prezintă actul împărtășirii sub aspectul spiritualității creștine. Prin împărtășirea preoților și credincioșilor se poate spune că Sf. Liturghie și-a atins scopul, fiindcă prin împărtășire atît preoții cît și credincioșii se unesc cu Hristos.

Ultima parte a lucrării se ocupă cu Apolisul Liturghiei, Miruirea și Anafura.

N-am reușit în această prezentare să redau întreg cuprinsul foarte bogat în conținut al cărții Părintelui Prof. Petre Vintilescu, o prețioasă contribuție la mersul înainte al Teologiei românești, al Teologiei practice, rod al unei îndelungate și pilduitoare slujiri preoțești. Numai citind această carte îți poți da seama de bogăția învățămintelor cuprinse în ea și de marele folos pe care îl aduce preoților în activitatea lor liturgică și pastorală. Fiecare capitol din această temeinică lucrare poate constitui motiv de inspirație și de pregătire pentru explicarea Sf. Liturghii în fața credincioșilor.

Cartea „Liturghierul explicat” este o contribuție de seamă la înțelegerea, păstrarea și sporirea comorilor spirituale ale Bisericii noastre Ortodoxe.

Al. Moisiu

Ieromonahul Lavrentie

— Primul tipograf bucureștean —

Pînă nu de mult, se credea că prima carte tipărită la București a fost lucrarea lui Ioanikie Galeatovski, *Cheia înțeleșului*, tradusă din rusește în românește, prin purtarea de grijă a lui Varlaam, Mitropolitul Țării Românești, și care a văzut lumina zilei în anul 1678.

Cercetările mai noi, efectuate în acest domeniu, au demonstrat că primele eforturi pentru tipărirea cărților la București au fost depuse în secolul al XVI-lea, în anul 1573, deci cu un secol mai devreme. Aceste strădania au fost încununat în anul 1582 cu rodul primei cărți ieșite de sub tiparul bucureștean. Este vorba de un *Tetraevanghel* slavon, semnalat pentru prima dată în anul 1925 de către bibliotecarul clujean Ioan Roșu, în revista „Societatea de mîine”. Nicolae Iorga afirma că această carte trebuia să fi apărut în jurul anului 1570, datorită ieromonahului Lavrentie, pe care a crezut că îl poate identifica cu diaconul Lorinț, un cunoscut tipograf de cărți cirilice din Transilvania. Un timp, această ipoteză a marelui savant a fost considerată drept soluția ultimă a problemei.

Existența acestui *Tetraevanghel* a fost semnalată și în literatura de specialitate rusă și bulgară, datorită exemplarelor apărute și în această zonă a Ortodoxiei. Unii dintre cercetătorii bulgari, ca de exemplu Gh. P. Hristov, menționează chiar numele tipografului Lavrentie.

Figura acestui călugăr tipograf din secolul al XVI-lea, în anii din urmă, a preocupat în chip deosebit pe cercetătorii din țara noastră. Comparîndu-i opera tipografică cu cea a diaconului Coresi și a diaconului Lorinț, au constatat că lucrarea lui are trăsături specifice, fapt care a pus la îndoială ipoteza identității dintre Lavrentie și Lorinț.

De un real sprijin în elucidarea acestei probleme a fost tipărirea epilogului *Tetraevanghelului* de către cercetătorul bulgar Peter Atanasov. Aici, ieromonahul Lavrentie menționează că a tipărit această carte lângă București, „la mănăstirea unde este hramul Sfîntului prooroc Înaintemergătorul

și Botezătorul Ioan”, care se găsește „pe rîul Colentina”.

Din documentele vremii se știe că această mănăstire era Plumbuita. Ea este cunoscută ca un locaș vestit de cultură feudală românească, întemeiată de domnul Țării Românești Petru cel Tânăr (1559—1568), înzestrată cu noi danii și privilegiu de Alexandru II Mircea și de fiul acestuia Mihnea Turcitul, restaurată și sprijinită mai tîrziu de Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu.

Deci, primul tipograf bucureștean cunoscut pînă acum în istoria tiparului și cărții de la noi rămîne ieromonahul Lavrentie. Tipărirea acestei cărți a durat 10 ani, fiind sprijinit de episcopul Eftimie și de domnitorul Alexandru II Mircea, care au ajutat și pe diaconul Coresi în tipărirea cărților sale (vezi: L. Demény, *Cînd s-a tipărit prima carte bucureșteană?*, în *Magazin Istoric* anul VI, nr. 10 (67), octombrie 1972, p. 46—49).

Ierom. Veniamin Micle

Noul Arhiepiscop al Craiovei...

(Urmare din pag. 3)

Domnul prof. Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor.

Sf. Liturghie arhierască a fost săvîșită de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop Iosif al Rîmnicului și Argeșului și P. S. Arhieru-vicar Eftimie Birlădeanu (Roman), înconjurați de un mare sobor de preoți și diaconi. P. F. Părinte Patriarh Justinian, I. P. S. Mitropolit Teoctist și alți vorbitori au subliniat importanța evenimentului sărbătorit, semnificațiile lui pentru clerul și credincioșii plaiurilor olteneste.

Intru mulți și rodnici ani, spre binele Bisericii și Patriei noastre dragi, Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit Teoctist!

T.

Rugăciune către Mintuitorul Iisus Hristos

Cela ce în toată vremea și în tot ceasul în cer și pe pămînt ești închinat și mărit, Hristoase Dumnezeule, îndelung răbdătorule, mult milostive și mult milosîrde, care pe cei dreپți iubești și pe cei păcătoși miluiești și pe toți îi chemi la mîntuire, pentru făgăduința bunătăților ce vor să fie. Înșuți, Doamne, primește și rugăciunea noastră în ceasul acesta și îndreptează viața noastră spre poruncile Tale; sufletele noastre la sfințește, trupurile le curățește, cugetele le îndreptează, gîndurile le luminează și ne izbăvește pe noi de tot necazul și de toată durerea; ocrotește-ne pe noi cu Sfinții Tăi îngeri, ca, prin mijlocirea lor fiind păziți și povățuiți, să ajungem la unitatea credinței și la cunoașterea mării Tale celei neapropiate, că bine ești cuvîntat în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea Sf. Efrem Sirul

Doamne și Stăpînul vieții mele, duhul trîndăvirii, al grijii de multe, al iubirii de stăpînire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie.

Iar duhul curăției și al gîndului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale.

Așa, Doamne, dăruiește-mi mie să văd greșelile mele și să nu osîndesc pe fratele meu, că bine ești cuvîntat în vecii vecilor. Amin.

Invățăture din Pildele lui Solomon

- Cel bun dobindește har de la Domnul, iar pe omul viclean îl osîndește Domnul (12, 2).
- Cel ce muncește ogorul se satură de pîine, iar cel ce umblă după deșertăciuni, este om lipsit de minte (12, 11).
- Cei nechibzuți la vorbă sînt ca împunsăturile de sabie, pe cînd limba celor înțelepți aduce tîmăduire (12, 18).
- Înșelăciunea este în inima celor ce gîndesc rău, iar bucuria pentru cei ce dau sfaturi de pace (12, 20).
- Leneșul nu-și frige nici vînatul lui; cea mai scumpă comoară pentru om este munca (12, 27).
- Pe cărarea dreptății este viața și pe calea pe care ea o însemnează: nemuirea (12, 28).
- Dreptatea păzește calea omului fără prihană, iar fărădelegea este pricina ruinii celui păcătos (13, 6).
- Lumina celor dreپți luminează, pe cînd sfeșnicul celor fărădelege se stinge (13, 9).
- Învoățătura celui înțelept este izvor de viață, ca să putem scăpa de cursele morții (13, 14).
- Cine cruță toiagul său își urăște copilul, iar cel care îl iubește îl ceartă la vreme (13, 24).
- Femeile înțelepte zidesc casa, iar cele nebune o dărimă cu mîna lor (14, 1).

Vine primăvara...

Sus pe coastă frumușei
Răsărit-au ghiociei
Și albastre viorele,
Printre mușchi și pietricele.
Mierla-și flueră în soare
Minunata ei cîntare,
Pe cînd cucul dintr-un fag
Spune lumii cu mult drag
Numele și dorul lui,
Dînd speranță orișicui.
Codrul falnic, codrul sfînt,
Lin se leagănă de vînt.
Îmbrăcat în nou veșmînt,
El privește spre cîmpii
Unde-n cîntec românesc
Oamenii voioși muncesc...

Vine primăvara iară,
Doamne, peste draga-mi țară
Să reverși harul Tău sfînt,
Pace dreaptă pe pămînt!

Nicolae Isac — Zlăști
cîntăreț bisericesc